

ZWIĄZEK WOJEWÓDZTW RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

STANOWISKO

Zarządu Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej
z dnia 23 maja 2025 roku

w sprawie optymalizacji podziału kompetencji między administracją rządową i samorządową w ramach planowanej przez Ministerstwo Infrastruktury reformy zarządzania gospodarką wodną w Rzeczypospolitej Polskiej

W związku z podjęciem prac przez Zespół doradczy przy Ministerstwie Infrastruktury nad przygotowaniem propozycji zmian prawnych w obszarze zarządzania gospodarką wodną w Rzeczypospolitej Polskiej, Zarząd Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej wnosi o uwzględnienie postulatów zgłaszanych przez władze samorządów województw w zakresie optymalizacji podziału kompetencji między administracją rządową i samorządową.

I. Zachowanie co do zasady statusu quo modelu zarządzania gospodarką wodną przez Wody Polskie

Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej stoi na stanowisku, że należy co do zasady zachować model zarządzania gospodarką wodną wprowadzony w 2018 r. oparty na zarządzaniu gospodarką wodną przez utworzone wówczas Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. Należy zachować funkcjonowanie PGW Wody Polskie jako podmiotu zarządzającego gospodarowaniem wodami na każdym poziomie: zlewni, regionu wodnego i dorzecza.

Ewentualna likwidacja PGW Wody Polskie może doprowadzić do chaosu związanego z ponownym przekazywaniem kompetencji. Należy zauważyć, że mimo upływu ponad siedmiu lat od wejścia w życie ustawy - Prawo wodne, nadal nie zostały zrealizowane wszystkie wynikające z nowych uregulowań prawnych obowiązki. Jako przykład można wskazać problemy związane z wygaszaniem trwałego zarządu. W wielu przypadkach w ewidencji gruntów i budynków czy też w księgach wieczystych cały czas figuruje marszałek województwa.

Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej zwraca uwagę, na dobrą i korzystną praktykę jaka istniała przed 2018 r. w zakresie dopuszczenia przy prowadzeniu gospodarki wodnej głosu doradczego szeregu podmiotów, w tym samorządu terytorialnego, organizacji gospodarczych, rolniczych, rybackich oraz społecznych związane z gospodarką wodną, a także użytkowników wód. W sytuacji nadania Regionalnym Zarządom Gospodarki Wodnej odrębnej osobowości prawnej, w organach tych podmiotów (np. radach nadzorczych) obok przedstawicieli środowisk naukowych powinni zasiadać przedstawiciele samorządów województw.

Zarząd Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej wnosi o uwzględnienie w planowanych regulacjach rozwiązań, które umożliwiłyby partycypację wskazanych wyżej podmiotów.

Należy pamiętać, że w poprzednim stanie prawnym zadania związane z gospodarką wodną należące do kompetencji marszałków województwa były realizowane jako zadania zlecone z zakresu administracji rządowej. Obowiązujące wówczas rozwiązania prawne nie zapewniały właściwego poziomu finansowania dla realizacji tych zadań.

Jakkolwiek Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej prezentuje stanowisko mówiące o podtrzymaniu obecnego stanu zarządzania „zlewniowego”, to jednocześnie zwrócić należy uwagę na istotny problem związany z realizacją dużych inwestycji wodnych. Inwestycje przeciwpowodziowe oraz przeciwsuszowe o znaczeniu regionalnym i krajowym, wymagające ingerencji w systemy rzeczne, wymagają szeregu pozwoleń i procesu projektowego. Są to działania kluczowe z punktu widzenia bezpieczeństwa mieszkańców i stanu wód. Jednocześnie Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie, jako zarządca wód a jednocześnie jednostka wydająca pozwolenia, mają najtrudniejszą i najdłuższą drogę administracyjną do uzyskania pozwoleń, z uwagi na fakt, że nie mogą same sobie tych pozwoleń wydać.

W związku z powyższym Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej wnioskuję o wprowadzenie odpowiednich zmian legislacyjnych w tym zakresie, tak aby wydawanie pozwoleń realizowane było poza bezpośrednią jurysdykcją Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie jako organu centralnego. Może to być realizowane np. przez wyodrębnione osoby prawne w postaci Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej lub inne wyodrębnione jednostki na poziomie lokalnym.

II. Większa współpraca pomiędzy organami samorządu wojewódzkiego a Wodami Polskimi.

Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej wnosi o uwzględnienie partycypacji marszałków województw przy opracowywaniu Projektu planu przeciwdziałania skutkom suszy. Samorządy województw dysponują w tym zakresie dużą wiedzą, która byłaby pomocna przy projektowaniu takich programów, tym bardziej że określają cele oraz kierunki działań w swoich dokumentach strategicznych i planistycznych (m.in. strategiach rozwoju województw czy audytach krajobrazowych), które później przekładają się na zapisy regionalnych programów operacyjnych dających realne finansowanie. Celowym jest wskazanie marszałków jako organów opiniujących taki projekt.

Wody Polskie mogłyby być wzmocnione merytorycznie poprzez wymianę informacji na temat zjawisk i problemów oraz bieżących potrzeb inwestycyjnych, które zdiagnozowano w terenie, a o których dużą wiedzę mają samorządy województw.

Współpraca na tym polu powinna ponadto zmierzać do doprecyzowania przepisów związanych z realizacją działań o charakterze przeciwsuszowym/retencyjnym. Brak jasnych definicji ustawowych i brak pewności co do procedur niezbędnych do przejścia w kontekście pozwoleń administracyjnych na wykonanie różnego rodzaju działań renaturyzacyjnych i retencyjnych utrudnia lokalnym samorządom planowanie tego typu inwestycji, a Marszałkom Województw gospodarowanie środkami zewnętrznymi dysponowanymi w formie dofinansowań na tego typu istotne inwestycje. Ograniczenie ilości inwestycji samorządów w gospodarkę wodną ma następnie konsekwencje w prowadzonej przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie gospodarce wodnej w zlewni.

III. Pozwolenia wodnoprawne i zintegrowane.

Zarząd Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej stoi na stanowisku, że w interesie publicznym jest pilne uporządkowanie spraw związanych z wydawaniem zgód wodnoprawnych oraz przyjmowaniem zgłoszeń wodnoprawnych. Nieterminowe załatwianie takich spraw nie służy skutecznemu zarządzaniu zasobami wodnymi oraz zapewnianiu ochrony wód i środowiska.

Należy jednak podkreślić, że ewentualne ponowne przekazanie na rzecz samorządów województw kompetencji w zakresie wydawania pozwoleń wodnoprawnych musi wiązać się z koniecznym zapewnieniem przez stronę rządową odpowiednich narzędzi w tym zakresie finansowanych z budżetu państwa, w tym między innymi sfinansowania wynagrodzeń pracowników oraz wyposażenia stanowisk dla nowych wyspecjalizowanych kadr, z których urzędy marszałkowskie mogłyby korzystać. Ponadto państwo polskie w takim przypadku musiałoby zapewnić możliwość uczestniczenia w branżowych szkoleniach oraz podnoszenia kwalifikacji pracowników mających wydawać decyzje administracyjne w zakresie pozwoleń wodnoprawnych.

Poza tym należy zaznaczyć, że ewentualne ponowne przekazanie na rzecz samorządów województw kompetencji w zakresie wydawania pozwoleń wodnoprawnych musi wiązać się z zapewnieniem odpowiedniego *Vacatio Legis* projektowanych zmian prawnych tak, aby samorządy województw mogły w sposób właściwy przygotować się do przejęcia i realizacji przedmiotowych zadań, w tym pozyskania odpowiedniego sprzętu, kadr i powierzchni biurowych.

Ponadto Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej uważa, że ponowne przekazanie w zakres kompetencji urzędów marszałkowskich pozwoleń wodno-prawnych wymagałoby rozstrzygnięcia wątpliwości, jakie mogłyby się wtedy pojawić w zakresie sprawowania kontroli zasad korzystania i gospodarowania wodami oraz prowadzenia postępowań administracyjnych biorąc pod uwagę, że nadal funkcjonowałby jeden podmiot powołany do sprawowania nadzoru i kontroli nad gospodarką wodną państwa w postaci PGW Wody Polskie.

Pozwolenia wodnoprawne mogłyby być przekazane w gestii organów samorządu – tak jak w poprzednio obowiązującym Prawie wodnym, ale tylko wtedy gdy spełnione zostałyby postulaty przedstawione w dwóch poprzednich akapitach. Teraz mamy ponadto do czynienia ze swoistym dualizmem: pozwolenia wodnoprawne wydawane są przez Wody Polskie, zaś zgodnie z art. 211 ust. 1 Prawa Ochrony Środowiska pozwolenia zintegrowane (które spełniają wymagania pozwolenia

wodnoprawnego na pobór wód oraz pozwolenia wodnoprawnego na wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi) są wydawane przez marszałków województw i starostów. Minister właściwy do spraw klimatu i środowiska tylko w przypadku pozwoleń zintegrowanych ma jakikolwiek nadzór nad ochroną wód, które przecież są częścią środowiska (Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie podlega pod ministra właściwego do spraw infrastruktury). Należy pozostawić regulacje pozwoleń wodnoprawnych w pozwoleniu zintegrowanym, jednak nadzór nad tymi pozwoleniami powinien być sprawowany przez jeden organ centralny, a nie przez różne Ministerstwa jak to ma miejsce w aktualnym stanie prawnym.

Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej stwierdza, że jakiegokolwiek ewentualne zmiany kompetencyjne w zakresie pozwoleń wodnoprawnych i zintegrowanych wymagają wskazania realnych i adekwatnych dla potrzeb źródeł finansowania oraz odpowiedniego zabezpieczenia zasobów kadrowych i organizacyjnych dla rzetelnego i terminowego wykonywania nowych zadań.

IV. Uporządkowanie stanu prawnego rowów i cieków oraz obiektów hydrologicznych.

Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej wskazuje na konieczność uporządkowania stanu prawnego rowów i cieków. W tym zakresie istnieje potrzeba pilnego uporządkowania problematyki przekwalifikowania rowów w ciek wodny przez PGW Wody Polskie. Obecny stan sprawia trudności w uzyskiwaniu niektórych dotacji. Problem z oznaczeniem i kwalifikacją rowów jako cieków występuje przy ubieganiu się spółek o dotacje. PGW Wody Polskie często potwierdzają dany rów z zastrzeżeniem, że zgodnie z Mapą Podziału Hydrograficznego Polski pokrywa się on z przebiegiem śródlądowych wód powierzchniowych co powoduje, że spółka wodna nie wie czy zgłaszać do dotacji rów/ciek, który dotąd przez wiele lat konserwowała.

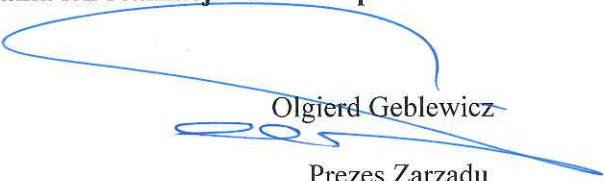
Ponadto istnieje wciąż duży problem ze stanem prawnym wielu obiektów i urządzeń hydrologicznych. Mimo upływu 7 lat od wprowadzenia reformy, nadal w wielu Księgach Wieczystych samorządy widnieją jako właściciele poszczególnych obiektów, mimo że zgodnie z założeniami reformy z 2017 r. nie mają już uprawnień w zarządzaniu takimi obiektami. Stan prawny tych obiektów i urządzeń powinien być uregulowany z mocy prawa bez konieczności porządkowania stanu prawnego każdego obiektu z osobna.

V. Problematyka taryf wodno-kanalizacyjnych

Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej popiera postulaty samorządów lokalnych dotyczący problematyki taryf wodno-kanalizacyjnych oraz wnosi o rozważenie przekazania samorządom kompetencji w związku z określaniem taryf wodno-kanalizacyjnych. Uzasadnieniem dla rozdzielenia kompetencji właścicielskich i regulacyjnych w zarządzaniu gospodarką wodną jest pogarszająca się w ostatnich latach sytuacja finansowa przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych, co wynika przede wszystkim z niewyrażania przez PGW Wody Polskie zgody na zmiany taryf. Zgodnie z obowiązującymi regulacjami przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne określa taryfę na okres 3 lat.

Taryfa, będąca zestawieniem ogłoszonych publicznie cen i stawek opłat za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków oraz warunki ich stosowania, podlega zatwierdzeniu przez organ regulacyjny, którym jest dyrektor właściwego regionalnego zarządu gospodarki wodnej PGW Wody Polskie. Organ regulacyjny podczas zatwierdzania taryf często nie brał pod uwagę poniesionych przez te zakłady rzeczywistych kosztów. Mimo to przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne mają szczególny obowiązek wywiązywania się ze swoich podstawowych zadań. Niezbędne jest więc utrzymanie przez nie należytego stanu technicznego infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej oraz zapewnienie niezawodności systemu dystrybucji wody i odprowadzania ścieków, a także wysokiej jakości usług świadczonych dla odbiorców i ponoszenie określonego poziomu wydatków w związku z prowadzoną działalnością. Z tego powodu często stawki opłat za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków są nieproporcjonalne w stosunku do ponoszonych przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne kosztów.

Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej podkreśla, iż ewentualne zmiany w zakresie przypisania samorządom województw kompetencji dotyczących gospodarki wodnej są warunkowane zapewnieniem finansowania ich realizacji z budżetu państwa.

Olgierd Geblewicz

Prezes Zarządu

Związku Województw Rzeczypospolitej Polskiej